

Filosofové jiní - vztah k nim dle Aristotela

Aristotelés vyjádřil trefně důvod, proč je třeba znát myšlení jiných filosofů, zejména také starších (on ovšem ještě neměl představu, co to znamená po dvou a půl tisících let): nejde podle něho jen o znalosti, ale „jest třeba uvažovat předně o tvrzení jiných filosofů, abychom nepodlehli týmž omylům, jsou-li nějak nesprávná“ (Met. XIII, 1, 1076a). Tedy je třeba je nejen znát, ale kriticky posuzovat, zda jsou správná či správná. Ale pokud v nich najdeme něco, co si myslíme i my, netřeba se tomu nějak vyhýbat („jestliže v našem a v jejich učení jest něco společného, abychom se nehoršili nad tím, že je nezastáváme sami“). Zvláštní je Aristotelův dodatek: „stačí, i když se podaří říci lépe jen něco, něco ne hůře“; Křížův překlad „říci něco“ věc zužuje – nejde o rétoriku, máme-li uvažovat o správnosti či nesprávnosti – platí to o způsobu, jak věc myslíme, ne pouze, jak to jazykově vyjádříme, vyslovíme. Máme se pokusit myslet alespoň něco lépe než ti druzí, zejména než ti starší; ale znalost jejich učení (tedy jak myšlení, tak jejich formulací) nám má sloužit k tomu, abychom nebyli horší než oni tam, kde naše myšlení je shodné s jejich anebo se mu hodně podobá.

(Písek, 030814-1.)